

Repetition og perspektivering:

kl. 8:15 – 8:40 i Auditorium 3.

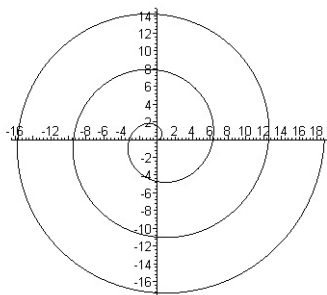
Trigonometriske funktioner og deres in-
verse

Forelæsningens 1. del:

kl. 8:45 – 9:20 i Auditorium 3.

Mål og indhold:

Denne gang handler det om alternativer til det velkendte XY -koordinatsystem i planen, hhv. XYZ -koordinatsystemet i rummet. I planen knytter man til hvert punkt P dets **polære** koordinater: afstanden r fra Origo og vinklen θ mellem X -akse og vektoren $\overline{OP}$. Simple trigonometriske overvejelser tillader omregning mellem XY - og polære koordinater, se formel (1) og (2), p. 666. Polære koordinater kan give simple beskrivelser af kurver, hvis der er en enkel sammenhæng mellem radius r og vinkel θ . Pas på: I modsætning til XY -koordinater er polære koordinater **ikke** entydigt bestemt.

Kurven $r = \theta$.

Litteratur:

E& P Ch. 9.2, pp. 665 – 670.

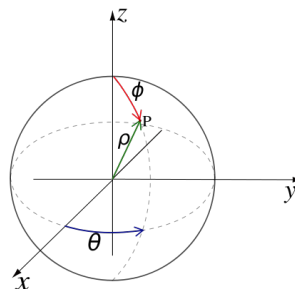
Wikipedia Polar coordinate system

Forelæsningens 2. del:

kl. 9:25 – 10:00 i Auditorium 3.

Mål og indhold:

Til orientering *irummet* bruger man tit med fordel **sfæriske** koordinater: Udover afstandskoordinaten, som nu hedder ρ er der to vinkelkoordinater: φ og θ . De ligner de velkendte længde- og breddekoordinater på jordkloden. Dog angiver φ vinklen med Z -aksen; dermed får nordpolen koordinaten $\varphi = 0$, mens ækvator får koordinaten $\varphi = \frac{\pi}{2}$. Igen leverer trigonometrien nøglen til omregning fra sfæriske til XYZ -koordinater, se formel (6) på s. 889. Kurver på en kugleflade (f.eks. en flyrute) kan bedst beskrives i sfæriske koordinater; specielt kan man finde den korteste (storcirkel) afstand mellem punkter på en kugleflade ud fra deres længde- og breddekoordinater.

Litteratur:

E& P Ch. 11.8, pp. 889 – 892.

Wikipedia Spherical coordinate system

Illustrationer Spherical coordinates

Opgaveregning:

kl. 10:05 – 12:00 i grupperummene.

Opgaver:

Polære koordinater E&P, 9.2, pp. 671 –
674: 9,11,13,21.

Grafer og skæringspunkter mellem kurver
41,55¹.

Sfæriske koordinater E&P, 11.8, pp. 893 –
894: 11,19,39 (kun sfæriske koordina-
ter!)

Grafer 29,35.

Næste gang:

Torsdag, den 10.2., kl. 8:15 – 12:00.
Vektorfunktioner. Kurver i plan og rum.
E& P, Sect. 11.5.

---

¹Udtryk $\cos 2\theta$ ved hjælp af $\sin \theta$